

Przestępstwa przeciwko publicznemu obrotowi papierami wartościowymi w pierwszym półroczu 2005 r.

I. Wstęp

W ramach wykonywanych zadań nałożonych na Komisję Papierów Wartościowych i Giełd ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (zwanej dalej ustawą), Departament Nadzoru Rynku sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem obrotu papierami wartościowymi poprzez badania przestrzegania przepisów karnych przez podmioty działające na polskim rynku kapitałowym. W przypadku powzięcia podejrzenia o popełnieniu przestępstwa naruszające przepisy karne, Urząd KPWiG kieruje zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do Prokuratury Okręgowej w Warszawie.

W toku postępowania przygotowawczego w sprawach, które w sposób szczególny godzą w interesy uczestników publicznego obrotu, pracownicy Urzędu reprezentują Przewodniczącego, wykonując w jego imieniu uprawnienia pokrzywdzonego poprzez składanie wniosków procesowych oraz uczestniczenie w czynnościach podejmowanych przez prokuratora oraz organy, którym powierzono prowadzenie postępowania. Natomiast w toku postępowania sądowego, radcy prawni Urzędu KPWiG, w sprawach o największym ciężarze gatunkowym, działają w imieniu Przewodniczącego w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego.

II. Dane statystyczne

1. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Urząd KPWiG w pierwszym półroczu 2005 r. skierował do Prokuratury **23 zawiadomień** o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienia te obejmowały łącznie **31 naruszeń** przepisów prawa w zakresie następujących ustaw:

1) Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi:

- z art. 165 (proponowanie nabycia papierów wartościowych bez zgody Komisji) – **2**
- z art. 166 (prowadzenie działalności w zakresie publicznego obrotu bez wymaganego zezwolenia) – **8**
- z art. 167 (naruszenie obowiązku informacyjnego) – **3**
- z art. 168 (nabycie znacznego pakietu akcji z naruszeniem obowiązku ogłoszenia wezwania) – **2**
- z art. 168a (nabycie akcji spółki publicznej w liczbie powodującej osiągnięcie bądź przekroczenie łącznie odpowiednio 25%, 33% lub 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu bez zgody komisji) - **1**
- z art. 175 (ujawnienie lub wykorzystanie w obrocie papierami wartościowymi informacji stanowiącej tajemnicę zawodową) – **1**
- z art. 176 (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej) - **2**
- z art. 177 (manipulacja instrumentem finansowym) – **5**

2) Innych ustaw:

- z art. 270 kodeksu karnego (fałszerstwo) – **1**

- z art. 233 kodeksu karnego (składanie fałszywych zeznań) – **1**
- z art. 286 kodeksu karnego (oszustwo) – **1**
- art. 220 ustawy o funduszach emerytalnych – **1** (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej)
- art. 289 ustawy o funduszach inwestycyjnych (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej) – **1**
- art. 295 ustawy o funduszach inwestycyjnych (pośredniczeniu w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych bez wymaganego zezwolenia) – **2**

Liczbę **zawiadomień** o podejrzeniu popełnienia przestępstwa skierowanych w latach 2000 – 2004 oraz pierwsze półrocze 2005 r. przedstawia poniższa tabela.

Artykuł	2000	2001	2002	2003	2004	I- VI 2005	Razem
165	11	20	14	9	21	2	77
166	1	-	3	2	3	8	17
167	7	5	4	5	1	3	25
168 i 168a	1	2	3	2	-	3	11
174	-	-	-	3	-	-	3
175	-	1	1	1	1	1	5
176	10	6	12	9	5	2	44
177	2	4	12	11	6	5	40
Inne	1	4	9	4	4	7	29
GIIF	-	5	3	3	3	-	14
Razem	33	47	61	49	44	31	265

Z powyższego zestawienia wynika, że w pierwszym półroczu 2005 znacząco zmalała liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 165 ustawy, dotyczących proponowania nabycia akcji spółek niepublicznych bez zgody KPWiG. Fakt ten może być konsekwencją akcji informacyjnej podjętej przez urząd KPWiG w 2003 r., kiedy do ponad 1000 podmiotów powstałych z przekształcenia przedsiębiorstw państwowych w spółki prawa handlowego wystosowano informację o tym, iż oferowanie papierów wartościowych w sposób publiczny bez zgodny KPWiG jest przestępstwem z prośbą o przekazanie tej informacji pracownikom.

Należy także zwrócić uwagę na znaczny wzrost liczby zawiadomień z art. 166 ustawy, polegających na prowadzeniu bez wymaganego zezwolenia działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi. W ocenie Urzędu KPWiG stan ten związany jest z ubiegłoroczną nowelizacją ustawy i rozszerzeniem zakresu instrumentów finansowych, które są przedmiotem czynności zakwalifikowanych jako działalność maklerska oraz zwiększoną aktywnością internetowych platform obrotu oferujących instrumenty rynku walutowego.

Odnosząc się do liczby zawiadomień z art. 176 ustawy obejmujących czyn ujawnienia i wykorzystania informacji poufnej należy wskazać, iż ubiegłoroczna nowelizacja ustawy dokonała częściowej depenalizacji czynu wykorzystania informacji poufnej, zaliczając takie zachowanie osób należących do wskazanej w ustawie grupy insiderów (obejmującej w

szczególności członków zarządu, rady nadzorczej i pracowników emitenta) jako delikt administracyjny. W pierwszym półroczu 2005 r. jedno postępowanie administracyjne dotyczące wskazanego deliktu zostało ostatecznie zakończone nałożeniem kary pieniężnej, a 2 inne postępowania zostały wszczęte.

2. Akty oskarżenia

W pierwszym półroczu 2005 roku Urząd KPWiG otrzymał informacje o skierowaniu przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie **6** aktów oskarżenia w następujących sprawach:

- 1) z art. 177 ust. 1 (manipulacja instrumentem finansowym) – **1 akt oskarżenia**
- 2) z art. 165 (proponowanie nabycia papierów wartościowych bez zgody Komisji) – **2 akty oskarżenia**
- 3) z art. 166 (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez wymaganego zezwolenia) – **1 akt oskarżenia**
- 4) z art. 174 ust 1 (podanie nieprawdziwych lub zatajenie prawdziwych informacji) – **2 akty oskarżenia**

Liczbę aktów oskarżenia skierowanych w latach 2000 – 2004 oraz pierwsze półrocze 2005 r. przedstawia poniższa tabela.

Artykuł	2000	2001	2002	2003	2004	I-VI 2005	Razem
165	2	5	4	3	2	2	18
166	-	2	1	-	3	1	7
167	-	1	1	1	-	-	3
167 i 168	-	-	-	1	-	-	1
174	-	-	-	-	-	2	4
175	-	1	-	-	-	-	1
176	-	1	1	2	2	-	6
177	1	-	4	5	5	1	16
Inne	-	-	1	4	2	-	7
Razem	3	10	12	16	14	6	61

3. Wyroki skazujące (w tym wyroki sądów odwoławczych)

Na podstawie informacji uzyskanych z Sądów powszechnych ustalono, iż w pierwszym półroczu 2005 roku zapadło **2 wyroki skazujące** (wyroki wydane w sprawach wszczętych z zawiadomień Urzędu KPWiG).

- 1) W dniu 14 marca 2005 r. Sąd Rejonowy we Wrocławiu w sprawie z art. 177 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi skazał oskarżonego na karę grzywny 4 tys. zł
- 2) W dniu 20 maja 2005 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie z art. 167 w związku z art. 147 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi utrzymał w mocy wyrok Sądu rejonowego skazujący oskarżonego karą grzywny 2 tys. zł.

4. Warunkowe umorzenia

W sprawach z zakresu publicznego obrotu dotyczących przestępstw, których stopień społecznej szkodliwości nie jest znaczny, a sprawca nie był do tej pory karany za przestępstwo umyślne, kierowane są wnioski o warunkowe umorzenie postępowania karnego.

W pierwszym półroczu 2005 r. Urząd KPWiG otrzymał informację o wydaniu (przez Sąd Rejonowy w Kozienicach) **1 wyroku o warunkowym umorzeniu postępowania**. Wyrok ten dotyczył art. 166 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. W tej sprawie zostało orzeczone świadczenie pieniężne w wysokości 2500 zł oraz 2 letni okres próby.

5. Działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego

Od dnia 27 sierpnia 2000 roku obowiązują przepisy ust. 2 art. 17 ustawy, na mocy którego Przewodniczącemu KPWiG przysługują uprawnienia pokrzywdzonego określone w przepisach kodeksu postępowania karnego w zakresie, w jakim zostały naruszone lub zagrożone dobra uczestników publicznego obrotu. W związku z tym, Przewodniczący KPWiG wyposażony został w nowe uprawnienia i obowiązki określone w art. 49 i nast. Kodeksu postępowania karnego. Przewodniczący KPWiG (lub upoważniony przez niego pracownik urzędu) może aktywnie uczestniczyć w postępowaniu karnym w charakterze oskarżyciela posiłkowego m. in. poprzez składanie wniosków dowodowych oraz zaskarżanie orzeczeń sądowych.

Przewodniczący KPWiG w pierwszym półroczu 2005 roku w **5** przypadkach złożył wnioski o zamiarze działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Przedmiotowe wnioski zostały złożone w następujących sprawach:

- z art. 177 – **3 wniosek**,
- z art. 176 ust. 1 – **1 wniosek**,
- z art. 165 – **1 wniosek**.

W pierwszym półroczu 2005 roku umocowani przez Przewodniczącego KPWiG radcy prawni działali w charakterze oskarżyciela posiłkowego w 12 sprawach – 5 z tych spraw zostało zakończonych, zaś 7 toczy się nadal.